

Dr. HÜSEYİN MELİH ÇAKIR

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

İdare Hukuku Anabilim Dalı

**SAĞLIK HİZMETLERİNİN
ÖZEL HUKUK KİŞİLERİ
TARAFINDAN YÜRÜTÜLMESİ**

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	VII
ÖNSÖZ	IX
İÇİNDEKİLER.....	XIII
KISALTMALAR.....	XXI
GİRİŞ.....	1

Birinci Bölüm SAĞLIĞIN HUKUKSAL REJİMİ

Birinci Kısım SAĞLIK ve SAĞLIK HAKKI

I. Sağlık Kavramı.....	7
II. Sağlık Hakkı.....	10
A. Ulusal ve Uluslararası Hukuk Metinlerinde Sağlık Hakkı.....	11
1. Anayasal Bir Hak Olarak Sağlık Hakkı.....	12
2. Uluslararası İnsan Hakları Belgelerinde Sağlık Hakkı.....	14
a. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi.....	14
b. Avrupa Sosyal Şartı	16

c. Ekonomik Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme.....	17
d. Sağlık Hakkı'na İlişkin Uluslararası Sözleşmelerin Anayasa'nın 90'ıncı Maddesiyle Birlikte Okunması	19
B. Sağlık Hakkı'nın Unsurları	20
1. Mevcudiyet	21
2. Erişilebilirlik	21
3. Kabul Edilebilirlik	22
4. Kalite	23
C. Devletin Sağlık Hakkından Doğan Yükümlülüğü	23
1. Negatif Yükümlülük: Saygı Duyma	24
2. Pozitif Yükümlülük: Koruma ve Yerine Getirme	26
a. Koruma Yükümlülüğü	27
b. Yerine Getirme (Gerçekleştirme) Yükümlülüğü.....	28
D. Devletin Sağlık Hakkından Doğan Yükümlülüğünün Sınırı	33
1. Pozitif Sınır	34
2. Negatif Sınır.....	40

İkinci Kısım

SAĞLIK HİZMETİ

I. Sağlık Hizmeti Kavramı	53
A. 5510 Sayılı Kanun'a Göre Sağlık Hizmeti.....	54
B. 224 Sayılı Kanun'a Göre Sağlık Hizmeti	57
1. Tıbbi Müdahale Kavramı	59
2. Tıbbi Faaliyet Kavramı.....	70
a. Organik Ölçüt	72
b. Maddi Ölçüt.....	75
c. Karma Ölçüt	81
II. Sağlık Hizmetinin Hukuki Niteliği	82
A. Anayasal Kamu Hizmeti Olarak Sağlık Hizmeti	82
B. Sağlık Kamu Hizmetinin İdarenin Diğer Faaliyetleriyle Karşılaştırılması	87
1. Kamu Hizmeti – Kolluk Ayrımında Sağlık.....	87

---

2. Kamu Hizmeti – Virtüel Kamu Hizmeti Ayrımında Sağlık ..	91
III. Sağlık Hizmetlerinin Temel İlkeleri	93
A. Süreklilik ve Düzenlilik	94
1. Süreklilik	95
a. Sağlık Hizmetlerinin Zaman Bakımından Sürekliliği (Kesintisizlik)	95
(1) Erişimde Süreklilik	98
(2) Bakımda Süreklilik.....	102
b. Sağlık Hizmetlerinin Nitelik Bakımından Sürekliliği ..	106
(1) Sağlık Hizmetlerinin Sürekliliğini Sağlamanın Bir Aracı Olarak Sağlık Personeli	107
i. Mevcudiyet.....	108
ii. Kalite	112
(2) Sağlık Hizmetlerinin Sürekliliğini Sağlamanın Bir Aracı Olarak Sağlık Tesisleri.....	115
B. Uyarılama (Değişkenlik)	121
1. Uyarılamanın Sınırı	126
a. Takdir Yetkisinin Kullanımının Sınırı.....	126
b. Hukuki Güvenlik İlkesinin Gözetilmesi	129
(1) Kazanılmış Haklara Saygı Gösterilmesi	131
(2) Haklı Beklentinin Korunması.....	142
c. Mali Kaynakların Yeterliliği Sınırı.....	145
2. Kişilerin Uyarılamanın Yönü ve Hızının Tayinindeki Rolü	147
C. Eşitlik	153
1. Sağlık Hizmetlerinin Planlanması ve Planların Hukuki Niteliği	157
2. Devlet Hizmeti Uygulaması	162
D. Meccanilik (Parasızlık).....	169

Üçüncü Kısım
SAĞLIK HİZMETLERİNİN ÖZEL HUKUK
KİŞİLERİNCE YÜRÜTÜLMESİNİN
HUKUKİ ÇERÇEVESİ

I. Özel Hukuk Kişilerince Yürütülen Sağlık Hizmetlerinin Hukuki Durumu.....	174
A. Özel Hukuk Kişilerince Yürütülen Sağlık Hizmetinin Hukuki Niteliği.....	174
B. Sağlık Hizmetinin Hukuki Niteliği Karşısında Özel Hukuk Kişilerinin Anayasal Konumu	178
1. Anayasa'nın 56'ncı Maddesi Çerçevesinde Değerlendirme	179
2. Anayasa'nın 48'inci Maddesi Çerçevesinde Değerlendirme	180
II. Sağlık Hizmetinin Serbestleştirilmesi, Özelleştirilmesi ve Özel Hukuk Kişilerince Yürütülmesi Kavramları	187
A. Serbestleştirme	187
1. Serbestleştirme Kavramı	187
2. Sağlık Hizmetinin Serbestleştirilmesi	190
3. Sağlık Hizmetinin Serbestleştirilmesinde Rol Oynayan Dinamikler.....	193
a. Sağlık Serbest Bölgesi	193
b. Avrupa Birliği	196
(1) Genel Kurallar	196
(2) Sağlık Kamu Hizmetine Etkisi.....	201
c. GATS	204
B. Özelleştirme	211
C. Özel Hukuk Kişilerince Yürütülme.....	217
1. Özel Hukuk Kişilerince Yürütülebilecek Sağlık Hizmeti Alanının Tespiti.....	218
a. Sağlık Hizmetinin Genel İdare Esaslarına Göre Yürütülmesi	220
b. Sağlık Hizmetinin Asli ve Sürekliliği	235
2. Özel Hukuk Kişilerince Yürütülen Sağlık Hizmetinin Hukuki Rejimi	236

İkinci Bölüm
SAĞLIK HİZMETLERİNİN ÖZEL
HUKUK KİŞİLERİNCE YÜRÜTÜLMESİ
YÖNTEMLERİ

Birinci Kısım
SAĞLIK HİZMETLERİNİN İDARENİN
TEK TARAFLI YETKİLENDİRMESİ
SURETİYLE ÖZEL HUKUK KİŞİLERİNCE
YÜRÜTÜLMESİ: RUHSAT USULÜ

- I. Sağlık Hizmetinin Ruhsat Usulüyle Özel Hukuk Kişilerince Yürütülebilmesinin Şartları..... 249
- A. Faaliyetin Sağlık Hizmeti Niteliği Taşınması..... 249
- B. Sağlık Hizmetinin Ruhsat Usulüyle Yürütülmesinin Hukuki Dayanağının Bulunması..... 253
1. Yasal Düzenlemeyle Hukuki Çerçevesi Belirlenen Sağlık Hizmetleri..... 255
2. Düzenleyici İşlemlerle Hukuki Çerçevesi Belirlenen Sağlık Hizmetleri..... 257
3. Muayenehanelerin Hukuki Durumu..... 260
- C. Hak Sahibi Olmak..... 263
1. Hakkın Veriliş Usulü..... 264
- a. Açık Arttırma Usulü..... 265
- b. Diğer Yöntemler..... 268
2. 'Hak Sahibi Olma'nın Hukuki Niteliği 271
- D. Yeterlilik Standartlarının Sağlanması 275
1. Standartların Tespit Edilmesi 276
- a. Standartların Yönetmelikle Belirlenmesi Esası..... 276
- b. Standartlar Tüzükle Belirlenebilir mi? 278
- c. Tüzükle Düzenlenmiş Mevcut Standartların Geçerliliği Sorunu 279
2. Standartların Tespitinin Sınırı..... 282

E. Talep Şartı.....	286
F. Talebin Değerlendirilmesi.....	288
G. Hizmet Sunumu Konusunda Yetkilendirilme.....	290
II. Ruhsatın Bedele Bağlanması	293
A. Anayasa Mahkemesinin Ruhsatın Bedele Bağlanması Hakkındaki Görüşü	294
B. Bedelin Hukuki Niteliği ve Miktarının Belirlenmesi.....	296
C. Ruhsat Bedeli Dışında Ayrı Bir Bedel Daha İstenip İstenemeyeceği Sorunu	300
III. Ruhsat Usulüyle Yürütülen Faaliyetin Denetimi	302
A. Denetimin Hukuki Dayanağı.....	302
B. Denetimin Sonuçları ve Yaptırımlar.....	307
1. Yaptırımlar Arasında Ayrım Yapılması	310
a. İdari Cezalar	310
b. İdari Tedbirler	315
2. Yaptırım Uygulanmasının Usulü	323
3. Yaptırıma Karşı Başvuru Yolları ve Süresi.....	324
a. İdari Başvuru Yolu.....	325
b. Yargısal Başvuru Yolu	326
IV. Ruhsat Usulünün Sona Ermesi	329
A. Doğal Yoldan Sona Erme	330
B. Kişinin İradesiyle Sona Erme	331
C. İdare Tarafından Sona Erdirilme.....	333

İkinci Kısım

SAĞLIK HİZMETİNİN İDARENİN SÖZLEŞMELERİYLE YÜRÜTÜLMESİ USULLERİ

I. Kamu Hizmetlerinin Sözleşmeyle Özel Hukuk Kişilerine Gönderilmesi.....	339
II. Sağlık Hizmetinin İmtiyaz ve Yap-İşlet-Devret Usulüyle Yürütülmesi Sorunu	341
A. Danıştay'ın Yaklaşımı.....	342

B. Sağlık Hizmetinin İmtiyaz Sözleşmesinin Konusu Oluşturması	346
C. Sağlık Hizmetinin İmtiyaz Usulüyle Yürütülmesinin Pozitif Dayanağı	349
D. Sağlık Hizmeti Yap-İşlet-Devret Yöntemiyle Yürütülebilir mi?	356
III. Özelleştirme Usulü	359
A. Özelleştirmenin Genel Hukuksal Çerçevesi	362
1. Yetki	362
2. Şekil ve Usul	364
3. Amaç	366
4. Kapsam	368
B. Özelleştirmenin Hukuki Rejimi	369
C. Özelleştirme Yöntemlerinin Sağlık Hizmeti Açısından Uygulanabilirliği	373
1. Satış	374
2. Kiralama	375
3. İşletme Hakkının Verilmesi	377
a. Hukuki Rejimi	380
b. İmtiyazdan Farkları	382
4. Mülkiyetin Gayrı Ayni Hakların Tesisi	389
5. Gelir Ortaklığı Modeli ve İşin Gereğine Uygun Sair Hukuki Tasarruflar	391
IV. Hizmet Alımı Yöntemi	392
A. Hizmet Alımı Kavramı ve Hukuki Niteliği	394
B. Hizmet Alımı Yönteminin Hukuksal Çerçevesi	401
1. Hizmet Alımının Hukuki Dayanağı	401
2. Hizmet Alımının Konusu	404
3. Hizmet Alımı Kararının Verilmesi	408
a. Yeterli Mali Kaynağın Varlığı	409
b. Hizmet Alımının Gerekli Olması ('Lüzum'un Varlığı). 412	
(1) İdarenin 'Lüzum'un Varlığının Tespiti Konusundaki Takdir Yetkisine İdari Yargının Bakışı	413
(2) Lüzum'un Varlığının Tespitinde Kullanılabilecek Kriterler	418

4. Hizmet Alımının İdareleri ve Niteliklerin Belirlenmesi.....	420
5. Hizmet Alınacak Tarafın Belirlenmesi Usulü	425
6. Hizmet Alımı Sözleşmesinin İmzalanması.....	429
7. Hizmet Alımı Sözleşmesinin Hukuki Rejimi.....	430
V. Kamu-Özel İş Birliği Modeli	436
A. KÖİ Kavramı	441
B. KÖİ'nin Hukuki Niteliği	446
C. KÖİ'nin Hukuksal Çerçevesi.....	448
1. KÖİ Sözleşmesinin İmzalanmadan Önceki Hazırlık Aşaması.....	449
a. Ön Hazırlık Aşaması	449
b. Sözleşme Süresinin ve Bedelinin Belirlenmesi.....	455
c. Karşı Tarafın Belirlenmesi	457
2. KÖİ'nin Sözleşme Aşaması	464
a. Sözleşmenin Tarafları	464
b. Sözleşmenin Hukuki Rejimi ve Niteliği	466
c. Tarafların Hak ve Yükümlülükleri.....	468
(1) Özel Hukuk Kişisinin Hakları	471
i. Üst Hakkına Sahip Olma.....	472
ii. Bedel Alma	487
(2) Özel Hukuk Kişisinin Yükümlülükleri.....	494
i. Yapım veya Yenileme İşini Gerçekleştirme	494
ii. Finansmanı Sağlama.....	495
iii. Hizmet Sunma.....	496
iv. İdarenin Denetim ve Gözetimine Katlanma	509
v. Devir-Teslim	512
3. Sözleşmenin Sona Ermesi.....	513
a. Anlaşma Yoluyla Sona Erdirilmesi	514
b. Tek Taraflı Fesih Yoluyla Sona Erdirilmesi.....	514
D. Yeni Bir İşbirliği Modeli: Vakıf Üniversiteleri ile Özel Hastane Birlikteliği (Afiliasyon).....	518
SONUÇ	525
KAYNAKÇA	531